

bože bio sastavio Orfej. Olivieri-eva zbirka dokazuje s razlogom neopravdanost Dieterich-ove tvrdnje. Olivieri-ev rad dostojan je osobite pohvale.

Dr. Gančević.

Frühchristliche Apologeten und Märtyrerakten aus dem Griechischen und Lateinischen übersetzt. U 12-ini. Svezak XII. i XIV. iz „Bibliothek der Kirchenväter“. Verlag des Jos. Kösel'schen Buchhandlung, Kempten-München. Cijena pojedinom svesku: broš. 4 Mk., platneno 4.80 Mk., ukoričeno u polovičnoj pergameni 5.30 Mk.

Istakli smo naprijed vrijednost biblioteke crkvenih otaca. Ovdje samo ističemo starokršćanske pisce, kojih su djela svrstana u jednu skupinu sa dvjema sveskama njemačke „Bibliothek der Kirchenväter“, naime: „Frühchristliche Apologeten und Märtyrerakten“.

U prvom svesku sveuč. profesor Dr. Gerhard Rauschen (I—VIII) spominje postanak kršćanskih apologija i njihovu literaturu. Na prvom je mjestu sirski prijevod „Des Aristides von Athen Apologie“ (54 str.) s osvrtom na grčke i armenske ulomke, koje je na njemački prenio monakovski kanonik Dr. Kaspar Julius uz opširan uvod u Aristidovu osobu i djelo. Prof. Rauschen preveo je iz grčkoga „Des Heiligen Justins des Philosophen und Märtyrers zwei Apologien“ (102 str.) i popratio sa orisom života, književnog rada i nauke sv. Justina. Isti bonn-ski sveuč. prof. Rauschen napisao u prijevodu iz grčkoga „Der Brief an Diognet“ (17 str.) sa nekoliko predopazaka ob ovom spisu nepoznata auktora iz drugog ili trećeg vijeka kršćanske ere. Sveuč. prof. Dr. R. C. Kukulica donosi „Tatians Rede an die Bekenner des Griechentums“ (str. 84) s uvodom u sadržaj Tacijanova apologetskog govora. Benediktinac P. Anselm Eberhard, profesor u Augsburgu, prevada iz grčkoga „Des Athenagoras von Athen Apologie und Schrift über die Auferstehung“ (107 str.) iznašajući u uvodu štošta o predaji,

literaturi, postanku, vrijednosti jezičnoj i naukovnoj apologete Atenagore.

Drugi svezak sadržaje u prijevodu slijedeća djela starokršćanskih apologeta. Seriju započinje: „Drei Bücher des heiligen Theophilus, Bischofs von Antiochien“ (110 str.) prevedeno od J. Leitla, a uređeno s uvodom od Dr. Andrije Di Pauli. Na drugom je mjestu mali spis filozofa Hermije: „Hermias' des Philosophen Verspottung der nichtchristlichen Philosophie“ (12 str.) prema prijevodu i uvodu od Dr. Di Pauli-a. Dr. Alfons Müller ima „Des Minucius Felix Dialog Octavius“ (82 str.), što je i s uvodom u žiće i osobitost Minucija Felixa popratio. Isti je Müller također preveo spis Firmika Materna: „Des Firmicus Maternus Schrift vom Irrtum der heidnischen Religionen“ (84 str.), pri čemu je iznio i književnu vrijednost starokršćanskog apologete. Dr. G. Rauschen preveo je iz grčkoga i iz latinskoga stare prave akte nekih mučenika: „Martyrium des hl. Polykarp“ (9—20 str.); „Martyrium des hl. Justin und seiner Genossen“ (21—24); „Martyrium der heiligen Karpus, Papyrus und Agathonike“ (25—29); „Das Leiden der scilitanischen Märtyrer“ (29—31); „Martyrium des hl. Apollonius“ (31—40); „Die Akten der hl. Perpetua und Felizitas“ (40—56); „Die Akten des hl. Pionius und seiner Genossen“ (57—58); „Die Prokonsularischen Akten des hl. Cyprian“ (78—81 str.). Pred prijevodom je iznio prof. Rauschen par crta o tzv. mučeničkim aktima.

Gornja su dva sveska kršćanskih apologeta sretno izabrana, kritički obradena i ukusno opremljena. Željni smo što prije viditi dovršenu „Bibliothek der Kirchenväter“, pošto ćemo u njoj naći zgodna štiva za našu intelektualnu i spiritualnu nabrazbu. Ne bi li se počelo i kod nas s izdavanjem takovih djela u dobrom hrvatskom prijevodu?

Dr. Anton Lovre Gančević O. F. M.

Hans von Soden: Urkunden zur Entstehungsgeschichte des Donatismus. 1913. U 8-ini. Str. 55. Cijena: 1.40 Mk.